

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 18012/2024
04.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Јелице Бојанић Керкез и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужила АА из ..., коју заступа старатељ ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Верољуб Ђукић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5279/22 од 10.04.2024. године, у седници одржаној 04.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5279/22 од 10.04.2024. године у преиначујућем делу.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5279/22 од 10.04.2024. године у преосталом делу, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5279/22 од 10.04.2024. године у преосталом делу.

ОДБИЈА СЕ захтев тужила за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 2428/18 од 02.06.2022. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена обавезана да тужили на име накнаде нематеријалне штете у виду претрпљених душевних болова због смрти блиског лица исплати износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.06.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена обавезана да тужилама на име накнаде материјалне штете исплати укупан износ од 1.365.241,50 динара и то тужили АА износ од 682.620,75 динара и тужили ВВ износ од 682.620,75 динара, све са законском затезном каматом од 17.02.2022.

године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ВВ којим је тражена накнада нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због смрти блиског лица преко досуђеног износа од 500.000,00 динара до траженог износа од 4.000.000,00 динара за износ од још 3.500.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.06.2022. године до исплате, као неоснован. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље АА којим је тражена накнада материјалне штете преко досуђеног износа од 682.620,75 динара до траженог износа од 1.365.241,50 динара за износ од још 682.620,75 динара са законском затезном каматом од 12.02.2018. године до исплате, као неоснован. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ВВ којим је тражена накнада материјалне штете преко досуђеног износа од 682.620,75 динара до траженог износа од 1.365.241,50 динара за износ од још 682.620,75 динара са законском затезном каматом од 12.02.2018. године до исплате, као неоснован. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље АА за исплату законске затезне камате на досуђени износ накнаде материјалне штете за период од 12.02.2018. до 17.02.2022. године, као неоснован. Ставом осмим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ВВ за исплату законске камате на досуђени износ накнаде материјалне штете за период од 12.02.2018. до 17.02.2022. године, као неоснован. Ставом деветим изреке, тужена је обавезана да тужиљама накнади трошкове парничног поступка у износу од 346.875,00 динара са законском затезном каматом која ће за случај наступања услова за принудну наплату бити обрачуната почев од дана извршности одлуке до исплате. Ставом десетим изреке, одбијен је захтев тужиља за исплату законске затезне камате на досуђене трошкове поступка од дана пресуђења до дана извршности одлуке.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5279/22 од 10.04.2024. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиља и тужене и потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом, другом, трећем, делу става четвртог изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиље ВВ, којим је тражила накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због смрти блиског лица у износу од 3.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.06.2022. године до исплате и ставу деветом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става четвртог изреке, тако што је тужена обавезана да тужиљи ВВ на име накнаде нематеријалне штете у виду претрпљених душевних болова због смрти блиског лица исплати још 500.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.06.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбачена је жалба тужиље АА изјављена против става четвртог изреке првостепене пресуде, као недозвољена. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиљи ВВ накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 48.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом петим изреке, одбијени су захтеви тужиље АА и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Тужиље су поднеле одговор на ревизију тужене са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужене у преиначујућем делу побијане пресуде дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку

(„Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон), испитао је у том делу на основу члана 408. ЗПП и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању ГГ, брат тужиље АА и отац тужиље ВВ је као припадник МУП-а погинуо у терористичком нападу на Косову и Метохији дана 22.05.1993. године. Правноснажном пресудом Окружног суда у Приштини К 37/97 од 11.07.1997. године оптужени припадници ОВК су као саизвршиоци оглашени кривима за кривично дело тероризма из члана 125. Основног кривичног закона, које је кажњиво по члану 139. став 2. у вези става 1. у вези члана 22. истог закона и осуђени су на затворске казне од по 20 година. Кривично дело су извршили тако што су наведеног дана наоружани аутоматским пушкама поставили заседу поред пута на пружном прелазу на уласку у Глоговац из којих су отворили рафалну ватру на припаднике МУП-а који су се налазили у службеном возилу и којом приликом је ГГ погинуо. ГГ је тада имао 23 године и радио је у Полицијској управи Блаце, а упућен је као испомоћ у Полицијску управу Глоговац на Косову и Метохији. Са супругом ДД имао је дете старости осам месеци, тужиљу ВВ. Сахрањен је у селу ... код ... и сахрани је присуствовало око 1.000 људи (колеге, мештани, пријатељи и родбина). На ручку који је организован након сахране у кући његових родитеља било је присутно око 500 људи, а на подучјима (40 дана, шест месеци и годину дана) у кући родитеља је присуствовало око 300 до 400 особа (родбина, пријатељи и колеге). Родитељи сада покојног ГГ сносили су све трошкове сахране у износу од око 90%, уз преосталу помоћ родитеља супруге, док тужена није учествовала у трошковима сахране. Тужиља ВВ је прво сазнање да нема оца стекла када је кренула у предшколску установу примећујући да другу децу доводе оба родитеља, када је од мајке сазнала да је отац погинуо на Косову и да је био полицајац. Била је лишена очевог старања, бриге, љубави, подршке и пажње и о њој се бринула само мајка. Недостатак који је осећала због присуства само једног родитеља тешко може да објасни и тај недостатак осећа и данас када је и сама мајка. Оценом налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке утврђено је да су укупни трошкови сахране, набавке гардеробе – црнине, услуге свештеника, погребне опреме, хране и пића након сахране и за време уобичајених помена, као и трошкова надгробног споменика по ценама у време давања налаза и мишљења према месним обичајима у месту у коме је сахрањен пок. ГГ, износили 1.516.935,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да постоји основ одговорности тужене да тужиљама накнади штету на основу члана 180. став 1. Закона о облигационим односима, будући да је штета проузрокована смрћу оца и брата тужиља, као последица акта терора чији су настанак били дужни да спрече органи тужене. Тужиље су активно легитимисане да траже накнаду материјалне штете на име уобичајених трошкова сахране, као законски наследници ЂЂ, оца погинулог ГГ са по ½ дела, који је сносио уобичајене трошкове сахране, а тужиља ВВ и накнаду нематеријалне штете на име душевних болова због смрти блиског лица. Приговор застарелости потраживања је оцењен као неоснован применом члана 377. ЗОО, будући да је штета проузрокована извршењем кривичног дела из члана 125. Основног кривичног закона, кажњивог по члану 139. став 2. тог закона, којим је прописано да ако је при извршењу кривичног дела тероризма, учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица, казниће се затвором најмање 10 година или затвором од 40 година. Како је одредбом члана 95. истог закона

прописано да се кривично гоњење не може предузети кад протекне двадесет пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од четрдесет година, то наведени рок застарелости од 25 година није протекао од дана када је штета настала (22.05.1993. године) до подношења тужбе 12.02.2018. године. Зато је тужбени захтев тужила за накнаду материјалне штете усвојен и то у једнаким износима, као законским наследницама лица које је сносило уобичајене трошкове сахране у висини 90% од укупно утврђених трошкова вештачењем. Висину накнаде нематеријалне штете тужили ВВ за претрпљене душевне болове због смрти блиског лица (оца), првостепени суд је одмерио у износу од 500.000,00 динара, док је другостепени суд применом правила из члана 200. Закона о облигационим односима закључио да правична новчана накнада износи 1.000.000,00 динара, те је првостепену пресуду преиначио у одбијајућем делу и досудио износ од још 500.000,00 динара.

По оци Врховног суда, изложено становиште другостепеног суда у преиначујућем делу одлуке је правилно.

Неосновани су ревизијски наводи којима се оспорава основ одговорности тужене заснован на одредби члана 180. Закона о облигационим односима (ЗОО). Наведеном одредбом је прописано да за штету насталу смрћу, телесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица услед аката насиља или терора, као и приликом јавних демонстрација и манифестација, одговара држава чији су органи по важећим прописима били дужни да спрече такву штету. Имајући у виду утврђене околности у којима је сада пок. ГГ изгубио живот, као припадник МУП-а у терористичком нападу припадника ОВК на Косову и Метохији за који су правноснажном пресудом кривичног суда као саизвршиоци оглашени кривима за кривично дело тероризма из члана 125. Основног кривичног закона, које је кажњиво по члану 139. став 2. у вези става 1. у вези члана 22. истог закона и осуђени на затворске казне од по 20 година, правилно су нижестепени судови закључили о основу одговорности тужене, као и да је приговор застарелости потраживања неоснован. Нису основани ревизијски наводи којима се указује да примени привилегованог рока застарелости потраживања има места само и искључиво у односу на учиниоца кривичног дела, а не и у односу на тужену као правно лице.

Потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, те у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од кад је штета настала (члан 376. ст. 1. и 2. ЗОО), а кад је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева кад истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења (члан 377. став 1. тог закона). У случају када је штета проузрокована кривичним делом (члан 377. ЗОО), ако је за кривично гоњење предвиђен дужи рок застарелости од рокова прописаних чланом 376. Закона о облигационим односима, захтев за накнаду штете према сваком одговорном лицу, а не само штетнику, супротно наводима ревизије, застарева када истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења само ако је правноснажном пресудом утврђено постојање кривичног дела и окривљени оглашен кривим за кривично дело. Прекид застаревања кривичног гоњења повлачи за собом и прекид застаревања захтева за накнаду штете.

У конкретном случају, извршиоци кривичног дела тероризма су оглашени кривима правноснажном пресудом кривичног суда, за које је према члану 139. став 2.

тада важећег Основног кривичног закона било прописано да ако је при извршењу овог дела учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица, казниће се затвором најмање десет година или затвором од четрдесет година, док је у члану 95. став 1. тачка 1. прописано да ако у овом закону није друкчије одређено, кривично гоњење не може се предузети кад протекне двадесет пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од четрдесет година, а у ставу 2. да ако је за кривично дело прописано више казни, рок застарелости одређује се по најтежој прописаној казни. Зато су без утицаја ревизијски наводи који указују на одредбу члана 95. став 1. тачка 2. тог закона којом је прописана застарелост кривичног гоњења протеклом 15 година од извршења дела за које је предвиђена казна затвора преко 10 година.

Оцењујући све утврђене чињенице, објективне и субјективне околности конкретног случаја које су од значаја за правилно одмеравање правичне новчане накнаде и водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада, као и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом у смислу члана 200. Закона о облигационим односима, по налажењу Врховног суда, другостепени суд је правилно одмерио правичну новчану накнаду за душевне болове тужиљи ВВ због смрти блиске особе (оца) у износу од 1.000.000,00 динара. Накнада не успоставља пређашње стање, јер је немогуће изменити чињеницу да је тужила ВВ, због смрти оца од осмог месеца живота остала без очевог старања, бриге, подршке и љубави, па имајући у виду све околности конкретног случаја, правична новчана накнада као морална сатисфакција за душевне болове које трпи је правилно одмерена у смислу наведеног правила из члана 200. ЗОО.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије у преосталом делу побијане пресуде којом је одбијена жалба тужене и потврђена првостепена пресуда, на основу члана 404. став 1. ЗПП, Врховни суд је нашао да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној. Имајући у виду врсту спора и садржину тражене судске заштите, начин пресуђења и разлоге које су нижестепени судови дали за своје одлуке, у конкретном случају не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или правних питања у интересу равноправности грађана, као ни потреба новог тумачења права. Питање основа одговорности и оцена приговора застарелости потраживања проузроковане штете, зависе од утврђеног чињеничног стања у сваком конкретном случају, па нема разлога који би указивали на потребу уједначавања судске праксе. Имајући у виду изнето, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у наведеном делу у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Према члану 403. став 3. ЗПП ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба у овој парници поднета је 12.02.2018. године, са захтевом за накнаду штете. Вредност предмета спора побијаног дела за тужилу ВВ износи укупно

1.182.628,75 динара, а за тужиљу АА 682.620,75 динара. Тужиље нису јединствени супарничари, па се вредност предмета спора побијаног дела утврђује у односу на сваку од њих појединачно. Како се у конкретном случају ради о имовинскоправном спору у коме вредност предмета спора побијаног дела очигледно не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан преиначења тужбеног захтева (25.02.2022. године), Врховни суд је нашао да ревизија у наведеном делу није дозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Захтев тужиља за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен, применом члана 154. ЗПП, у вези члана 165. тог закона, јер ово нису били трошкови потребни ради вођења парнице.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**